

Duoklė garsiam archeologui

Audronė GRIEŽIENĖ

► Kretingos rajono savivaldybės Kultūros skyriaus paminklotvarkininko Algirdo Mulvinsko iniciatyva Kretingos muziejuje įvyko dviejų dienų konferencija, skirta žymaus archeologijos tyrinėtojo Vytauto Daugudžio jubiliejui – lapkričio 2 d. Jam būtų sukakę 85-eri.

Tyrinėjo ir Imbarės piliakalnį

Pirmąją dieną konferencijos dalyviai iš klausė pranešimus, dalyvavo diskusijose, o antrąją aplankė didesnius mūsų rajono piliakalnius, tarp jų – ir Imbarės, kurį V. Daugudis taip pat yra tyrinėjęs. Archeologui įamžinti čia iškilmingai buvo atidengtas paminklinis akmuo.

Pasak Kretingos muziejaus istoriko Juliaus Kanarsko, V. Daugudis tyrinėjo ne tik patį Imbarės piliakalnį, bet visą kompleksą: priešpilį, papėdę, žemutinę ir aukštutinę gyvenvietes, šalia piliakalnio rado mažiausiai 3 alka vietes su apeiginiais akmenimis.

Išleistos trys V. Daugudžio knygos, 2 iš jų – „Senoji medinė statyba Lietuvoje“ ir „Iš Vilniaus miesto praeities“ – skirtos archeologijai. Be to, turtingas straips-

nių archyvas saugomas Lietuvos istorijos institute.

Anot profesoriaus Algirdo Girininko, į kiekvieną tyrinėjimą V. Daugudis žvelgė atsakingai, buvo reiklus sau ir dėmesingas kitiems. „Kuriame šalies rajone vykdavo darbai, į to vietinius laikraščius jis rašydavo straipsnius apie tai, pateikdavo išsamias ataskaitas“, – savo pranešime teigė A. Girininkas. Tačiau jis apgailestavo, kad buvęs kolega, su kuriuo 10 metų dirbo viename kabinete, rašė labiau informacinio pobūdžio arba mokslo populiarinimo straipsnius, kurie sudėti į žinytus, enciklopedijas, o grynai mokslinių publikacijų nepalikė daug, nors galėjo.

Pasak profesoriaus, V. Daugudis buvo labai apsiskaitęs, jo namuose knygų buvo tiek, kad sunkokai sekdavosi rasti vietą svečiui pasodinti.

Pažinimo čempionas

„Jei kas nors Vytauto paprašydavo paskolinti reikalingą knygą, apie tai turėdavo pranešti iš anksto, nes, kol tarp gausybės surasdavo, visos dienos prireikdavo“, – pritarė ir Klaipėdos universiteto docentas Gintautas Zabiela. Jis pasidžiaugė, kad Kretingos rajonas, turtingas archeologijos paveldo, prisimena ir taip gražiai pagerbia savo krašto tyrinėtojus, nors ir nepakliuvusius tarp didžiųjų akademikų, nėgynusius disertacijų, tačiau vis tiek nemažai nuveikusius. V. Daugudis piliakalniams tyrinėti pašventė darbingiausius savo gyvenimo metus – nuo 1957 iki 1991-ųjų. Per tą laiką jis ištyrinėjo 15 piliakalnių ir 11 piliakalnių papėdžių gyvenviečių. Bendras šio archeologo ištirtas piliakalnių plotas siekia per 0,8 ha. „Jei kalbėtume apie dirbamą žemę, tai būtų niekingai mažai. Bet kai archeologi-

► (Iš kairės) profesorius Algirdas Girininkas, konferencijos organizatorius Kretingos rajono savivaldybės Kultūros skyriaus paminklotvarkininkas Algirdas Mulvinskas ir Kretingos muziejaus istorikas Julius Kanarskas. Jie pasidžiaugė, kad gruodį 200 egzempliorių tiražu dienos šviesą išvys ir knyga, skirta archeologui Vytautui Daugudžiui atminti. *Darius Šypalio nuotr.*

niai kasinėjimai atliekami rankiniu būdu, tas plotas – milžiniškas“, – lygino G. Zabiela.

Pasak docento, mažiau matoma piliakalnių pažinimo dalis yra vadinamieji jų žvalgymai – atsitiktinių radinių surinkimas, jų identifikavimas, mokėjimas atskirti, ar kalva yra piliakalnis. „Šioje srityje Daugudį galima vadinti nepralenktu tarybinio laikotarpio paminklų pažinimo čempionu“, – sakė G. Zabiela.

Jo teigimu, V. Daugudis kartais tiems žvalgymams vadovaudavo pats, be to, vienas pirmųjų susidomėjo papėdžių gyvenvietėmis. Jis imdavosi tyrinėti griūvančius arba ardokus objektus, nesirinko geresnių, nors, dirbda-

mas tuometiniame Mokslų akademijos istorijos institute, būdamas Kultūros paminklų apsaugos tarybos archeologų grupės vadovas, galėjo tai daryti. „Ne dėl to, kad nenorėjo, o dėl to, kad jautė atsakomybę, suprato, jog griūvančio objekto greitai gali nelikti“, – sakė G. Zabiela.

Konferencijos metu pranešimus taip pat skaitė profesorius akademikas Vladas Žulkus, archeologas, humanitarinių mokslų daktaras Valdemaras Šimėnas, Lietuvos kultūros ministerijos kultūros viceministras, taip pat archeologas, humanitarinių mokslų daktaras Romas Jarockis, Kretingos muziejaus istorikas Julius Kanarskas.

Pirmieji V. Daugudžio kasinėjimai vyko Vilniaus Žemutinės pilies teritorijoje, vėliau jis tyrinėjo Aukštadvario, Narkūnų, Imbarės, Dapšių, Daubarių, Kudirkos Naumiesčio, Veršvų, Bradeliškių, Kumelionių, Meškučių, Bražuolės, Vilniaus Pilkojo kalno (Trijų Kryžių) piliakalnius, kartu su kitais archeologais – Vilniaus Žemutinės pilies arsenalo teritorija.

X – XIII a. Imbarė buvo stambi kuršių pils. Žemutiniame papilyje aptikta gatvių sistema leidžia manyti, kad ankstyvaisiais viduramžiais ji turėjo miesto užuomazgų. Rašytiniuose šaltiniuose Imbarės vardas pirmą kartą paminėtas 1253 m. Spėjama, kad pils apleista 1260–1263 m. kuršių sukilimo metu. XVI – XVII a. ant piliakalnio stovėjo dvaras, kuris vėliau persikėlė ant netoliese stūksančios Dvarlaukio kalvos. Viena iš daugelio legendų pasakoja, kad vietovė pavadinta pilies valdovo dukters Imbarės vardu.